
Bimbapratibimbavadah

——
बिम्बप्रतिबिम्बवादः

——
Document Information

Text title : Bimbapratibimbavadah by Abhinavagupta

File name : bimbapratibimbavAdaH.itx

Category : major_works, abhinavagupta, , kAshmIrashaivadarshanam

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Abhinavagupta

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description-comments : Verses 1-23 of tantrAloka, Ahnika-3

Latest update : December 27, 2021

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

బిమ్బప్రతిబిమ్బవాదః

ప్రకాశమాత్రం యతోఽక్రమం ఛైరపీయం పరం మహాః ।

తత్ర స్వతస్త్రతామాత్రమధికం ప్రవిచిచ్యతే ॥ ౧॥

యః ప్రకాశః స విశ్వస్య ప్రకాశత్వం ప్రయచ్ఛతి । (సర్వస్య)

న చ తద్వ్యతిరేక్యస్తి విశ్వం సద్వాఽవభాసతే ॥ ౨॥

అతోఽసౌ పరమేశానః స్వాత్మవ్యోమన్యనర్గలః ।

ఇయతః సృష్టినంహారాడమ్బరస్య ప్రవర్తకః ॥ ౩॥ (ప్రదర్శకః)

నిర్మలే మకురే యద్వద్భాన్తి భూమిజలాదయః ।

అమిశ్రాస్తద్వదేకస్మింశ్చిన్నాథే విశ్వవృత్తయః ॥ ౪॥

సదృశం భాతి నయనదర్పణామ్బరవారిషు ।

తథా హి నిర్మలే రూపే రూపమేవావభాసతే ॥ ౫॥

ప్రచ్ఛన్నరాగిణీకాస్తప్రతిబిమ్బితసున్దరమ్ ।

దర్పణం కుచకుమ్భాభ్యాం స్ఫుశన్త్యపి న తృప్యతి ॥ ౬॥

న హి స్ఫురోఽస్య విమలో రూపమేవ తథా యతః ।

వైమల్యం చాతినిబిడమజాతీయైకసంకతిః ॥ ౭॥

(నైర్మల్యం చాతినివిడసజాతీయైకసంకతిః)

స్వస్మిన్నభేదాద్భిన్నస్య దర్శనక్షమతైవ యా ।

అత్యక్షస్వప్రకాశస్య నైర్మల్యం తద్గురూదితమ్ ॥ ౮॥

నైర్మల్యం ముఖ్యమేతస్య సంవిన్నాథస్య సర్వతః । (ముఖ్యమేకస్య)

అంశాంశికాతః క్వాప్యన్యద్విమలం తత్తదిచ్ఛయా ॥ ౯॥

భావానాం యత్స్పృతీఘాతి వపుర్మాయాత్మకే హి తత్ । (వపుర్మాయాత్మకం)

తేషామేవాస్తి సద్విద్యామయం త్వప్రతిఘాతకమ్ ॥ ౧౦॥

తదేవముభయాకారమవభాసం ప్రకాశయన్ ।

విభాతి వరదో బిమ్బప్రతిబిమ్బితయాఽఖిలే ॥ ౧౧॥ (బిమ్బప్రతిబిమ్బద్వృశాఖిలే)

యస్తాస్వహ నేత్రతేజాంసి స్వచ్ఛాత్రుతిఫలన్యలమ్ ।
 విపర్యస్య స్వకం వక్త్రం గృహ్లాస్తీతి స పృచ్ఛ్యతే ॥ ౧౨॥
 దేహాదన్యత్ర యత్తేజస్తదధిష్ఠాతురాత్మనః ।
 తేనైవ తేజసా జ్ఞత్వే కోర్థః స్యాద్దర్పణేన తు ॥ ౧౩॥ (కోఽర్థః)
 విపర్యస్తైస్తు తేజోభిర్గాహకాత్మత్వమాగతైః ।
 రూపం దృశ్యేత వదనే నిజే న మకురాన్తరే ॥ ౧౪॥
 స్వముఖే స్పర్శవచ్చైతద్రూపం భాయాన్మమేత్యలమ్ ।
 న త్వస్య స్పృశ్యభిన్నస్య వేద్యైకాన్తస్వరూపిణః ॥ ౧౫॥
 రూపసంస్థానమాత్రం తత్స్పర్శగన్ధరసాదిభిః ।
 న్యగూభితైరేవ తద్భుక్తం వస్తు తత్ప్రతిబిమ్బితమ్ ॥ ౧౬॥
 న్యగూభవో గ్రాహ్యతాభావాత్తదభావోఽప్రమాణతః ।
 స చార్థసజ్జమాభావాత్సోఽప్యాదర్శేఽనవస్థితేః ॥ ౧౭॥
 అత ఏవ గురుత్వాదిర్ధర్మో నైతస్య భాసతే । (లక్ష్యతే)
 నహ్యాదర్శే సంస్థితోఽసౌ తద్దృష్టౌ స ఉపాయకః ॥ ౧౮॥
 తస్మాత్తు నైష భేదేన యద్భృతి తత ఉచ్యతే ।
 ఆధారస్తత్ర రూపాయా దీపదృక్సంవిదః క్రమాత్ ॥ ౧౯॥ (తూపాయా)
 దీపచక్షుర్విబోధానాం కారీన్యాభావతః పరమ్ ।
 సర్వతశ్చాపి నైర్మల్యాన్న విభాదర్శవత్ప్రథక్ ॥ ౨౦॥
 ఏతచ్చ దేవదేవేన దర్శితం బోధవృద్ధయే ।
 మూఢానాం వస్తు భవతి తతోఽప్యన్యత్ర నాప్యలమ్ ॥ ౨౧॥
 ప్రతిఘాతి స్వతన్త్రం నో న స్థాయ్యస్థాయి చాపి న ।
 స్వచ్ఛవ్యైవాథ కస్యాపి మహిమేతి కృపాలునా ॥ ౨౨॥ (స్వచ్ఛవ్యైవైష)
 న దేశో నో రూపం న చ సమయయోగో న పరిమా
 న చాన్యోన్యాసజ్ఞో న చ తదపహానిర్న ఘటనా । (ఘనతా)
 న చావస్తుత్వం స్యాన్న చ కిమపి సారం నిజమితి
 ధ్రువం మోహః శామ్యేదితి నిరదిశద్దర్పణవిధిః ॥ ౨౩॥
 ॥ ఇతి శ్రీమన్మహామహేశ్వరాచార్యాభినవగుప్తవిరచితః

బిమ్బప్రతిబిమ్బవాదః సమూహః ॥

శ్రీతన్త్రాలోకే త్రితీయాహ్నికాస్తర్గతా శ్లోకాని ౧-౨౩

Note:

The text of the composition 'Bimbapratibimbavada' essentially comprises of verses 1-23 of Abhinavagupta's 'Tantraloka, Ahnika-3'.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

——
Bimbapratibimbavadah

pdf was typeset on March 24, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

